

Domače šege...

ČIPKARIJA V IDRJI.

(M. Arko.)

Ne da se točno dognati, kedaj je čipkarja v Idriji nastala. Trde in zelo verjetno je, da je gospa češkega uradnika vpeljala čipke, kakor so bile na Češkem v rabi. Ker so bile iz več delov sestavljene, je potrebovala več moči in zato je sama poučevala dekleta in žene novo obrt. Rudniški uradniki so prihajali v Idrijo iz Nemčije in Češke, tudi domačin je dovršil rudarsko akademijo, a v domače mesto ni prišel službovat. Bili so časi, ko so bili pri rudniku uradniki Čehi v večini. Razpečavali so take izdelane čipke na Češko in od tam Čehi drugam. Bil je to edini vir dohodkov našim ženam in dekletom. Veliko let je dobival rudar in tudi uradnik plačo v naturacijah, v denarju le malo. Če je rudar dobil na mesec poleg žita in drugega še 5 goldinarjev mezde, je bil izvanredno dobro plačan. Da za obleko mnogoštevilni družini to ni zadostovalo, je gotovo, zato so morale žene in dekleta pridno čipkati, da so si omislile potrebne obleke. Zgodilo se je, da so čipke morale pomagati pri domačih potrebah, ko je plača zaostala, ali došlo tako pokvarjeno žito, da ni bilo vžitno. Naj so pa hoteli kakega nadarjenega sina študirati, tedaj se je v družini čipkalo dan in polovico noči in še so domači strah dali, da so sinu pomagali do boljšega stanja.

Zaslovely so pa idrijske čipke na svetovnem trgu še le pred 60. leti. Dne 21. decembra 1850 se je rodila v Idriji Ferjančič Ivanka. Ko je l. 1859. v šolo stopila, je bila v prvem razredu prva premijanka. Izmed ženskih ročnih del je imela posebno nagajenje do čipkarstva. Veselje do tega dela jo je nagnilo, da je šla na Tirolsko »Nonsberg« se poučila še v čipkarstvu. Ko se je vrnila domov je s pomočjo svoje sestre Antonije začela izdelavati nove vzorce, ki so potem kot idrijske čipke prišle na svetovni trg. Ministrstvo se je začelo zanimati za mlado nadarjeno čipkarico in jo povabilo na Dunaj. Po razgovoru z njo, se je ustanovila čipkarska šola. Vodil jo je ka-

tehet Juvan, a prva učiteljica je bila Ivanka Ferjančič. Žalibog da je tako naglo umrla dne 21. maja 1879 stara 28 let.

A kar je ona začela, to se še dandanes nadaljuje. Leta 1903. je takratni voditelj

F. Ferjančič.

čipkarske šole Ivan Vogeltnik vpeljal na zavodu teoretični pouk v knjigovodstvu, računstvu, obrtnem spisju in strokovnem risanju. Marsikteremu dekletu je s tem pomagalo, da je vstopila v kako trgovino, še več pa to, da so vzorce — papirce — za čipke izdelovali doma in so jih dobivale delavke brezplačno. Najbolj nadarjene in pridne so pa poklicali v osrednji čipkarski tečaj na Dunaj, da so se vrnile od tam v domovino kot učiteljice na raznih čipkarskih tečajih.

Priproste Idrijčanke † Franciške Ferjančič naprava deluje še vedno v njenem duhu, se ve, da je kar mogoče izpopolnjena in razmeram prikrojena. Že prej je bil idrijski tečaj ali šola zgled drugim enakim zavodom, »obratna poročila« na Dunaju so ga imenovala kot vzor take šole, za to je tudi pod novo italijansko vlado čipkarski tečaj vzor šolam z enakim ciljem. Pri razstavi razstavah dobi vselej največje priznanje.